

L'ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

BREUS OBSERVACIONS JURÍDICAS

SOBRE LA ORGANISACIÓ DE LA FAMILIA CATALANA.

III.

De tot lo manifestat fins aquí se despren que la llibertat de testar regula las nostras costums pàtrias en lo que pertany á la formació y á la organisació de la familia; empero no es una llibertat absoluta tal com la coneixian los romans de la primera época en virtut de la lley de las dotze taulas, y tal com regeix avuy encara en los códichs aragonesos y en los furs navarros, sino una llibertat moderada que armonisa los sentiments y los debers dels pares ab los drets dels fills, ja que aquestos tenen forsosament assegurada la quarta part dels bens de aquells per via de llegítima.

Extendrens en llargas consideracions sobre los beneficis que aytal prerogativa ha reportat á la terra catalana, lo mateix en l'ordre moral y que en el ordre material, y la sana influencia que ha exercit en la familia, en la societat y en las institucions políticas, no ho considerém propi de aquest lloch, tant per sa evidència com porque l'exàmen serio de aquesta materia requeriria millor l'extensió de un libre que la de un article.

Fondàs son las arrels que ha posat en los córs verament catalans l'exercici de tant preuhada llibertat que enalteix y ennobleix á l'home, dotat per Deu del lliure albedriu, y que nosaltres considerém esser la primera de totas las particulars ó privadas; y verament causa pena lo considerar que, en un segle que tant y tant blassona de lliberal, tinga aquella per impugnadors gayre bé á las personas que mes pregonan las excel·lencias y l'avens del temps modern.

¿Quin càrrech feriau á las utopias socialistas y comunistas, vossaltres que tant amants 'os mostréu de la familia, ja que en nom de ella comdemnéu l' exercici de las lliures disposicions testamentarias, si l'Estat ab lleys restrictivas, encarrilant la successió forso-sa, se 'n fes solidari? ¿Per qué aquellas mentres prenen increment á Andalucia, adquirint sérias proporcions, no poden aclimatarse en Catalunya? Deixém al bon criteri de nostres lectors la contesta-cio de aquestas duas preguntas, y hora fora de que'ls homens pen-sadors y las entitats politicas que governan y regeixen la nació, comensessen á preocuparse un bon 'xich mes de las bondats de nostras antigas y veneradas instituciones, avans de comdempnarlas ab tanta fatuitat com lleugeresa.

Si, com diu un afamat publicista, lo testament es lo mirall de l' ànima, deixéu, donchs, que l' home avans de emprendre lo temut romiatje, per presentarse devant de son Creador á buscar lo premi de las suas obras, lliurement la deixe retratada en sa disposició testamentaria, pera que la posteritat pugua conèixerlo y ab justa critica, com jutje infalible, aplaudirlo ó censurarlo.

No es lo nostre propòsit com havém expressat, aduhir aquí los sólits é indestructibles arguments en que 's funda la llibertat de testar; y certament res de nou podriam afegir á un assumpto tant discutit, y tant magistralment tractat per l' eminent juriconsult català D. Joaquin Cadafalch, en sa memoria escrita en la llengua de Cervantes, premiada en la cort l' any 1862 per la Real Academia de Ciencias Morals y Políticas, al debatre en públich certámen la conveniencia de uniformar la legislació de las diversas provincias de Espanya respecte la successió hereditaria y los drets del cónjuge sobrevivent. Sols si nos permeterém traduhir de un treball de tanta válua la síntesis que son ilustrat autor fa de lo que segons ell es la successió forso-sa y de lo que representa la llibertat de testar.

«La successió forso-sa, diu, es lo principi de la desconfiansa.—
»Es lo sacrifici de un dret positiu á un dret imaginari—Es de ten-dencias inmorals—Relaxa la institució del matrimoni—Enerva
»la voluntat del pare de familia—Fa al pare esclau ó tributari de
»sos propis fills—Constituheix al pare usufructuari de sos propis
»bens—Inspira als fills la desidia y la desobediencia—Fa desitjar
»als fills la mort de llurs pares—Es la declaració de guerra entre
»los membres de una mateixa familia—Forma lo patrimoni dels
»mals curials sobre la ruina y discordia de las familias—Trenca

»las armonías, los ejemplos y las tradiciones—Acostuma al fill á
»obrar ab segona intenció—Es la máquina de guerra del despotis-
»me y de la demagogia pera destruhir resistencias ilegítimas—
»Es la negació de una llibertat origen de las demás llibertats.
»—Conduheix al comunisme.

»La llibertat de testar, es per lo contrari, la confiança guiada
»per un sentiment que Deu gravá en lo cor del pare—Es la con-
»vicció pera 'l pare de que lo benestar de sos fills dependeix de la
»sua activitat y del seu esperit de economía—Es, per lo tant, un dels
»mòvils mes poderosos del bé—Es lo sentiment en que 's funda la
»utilitat econòmica de la herencia—Tendeix á fer de l' home un
»bon ciutadá y un membre útil á la societat—Subjecta las passions
»al deber—Eleva la personalitat humana—Es la extensió del dret
»de propietat personal mes enllá del sepulcre—Favoreix lo desitx
»natural de viure després de la mort entre 'ls fills—Es la sanció
»de la autoritat paterna—Es la base de la familia—Es la vida y la
»armonia de la familia ab la propietat y ab la herencia—Es lo exer-
»cici de una facultat ab que Deu va ennoblir á l' home—Es l'ori-
»gen de las demás llibertats.»

Res mes pot afegir la nostra pobre ploma á tant magnífica apo-
logia.

(Continuará).

JAUME RAMON Y VIDALES.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

La cuca del suro,

(Párrafos d' una carta de Vallgorguina.)

Fins lo dia d' avuy no hi havia prous bocas pera par-
lar de la filoxera, ni prous homes pera témela. Aqueixa
terrible plaga se havia acontentat invadint de aquet dis-
tricta municipal alguns de 'ls terrenos perteneixents
als propietaris de Sant Celoni, Olzinillas y Montnegre,
mes avuy desgraciadament, ja la tenim á sobre també

los propietaris de Vallgorguina, per mes que alguns d'aqueixos, parlant sens dupte obcecats insisteixen en dir que no es tal filoxera. Dins los meus petits coneixements cab, que, donts los sintomas que presentan los ceps no juro que ho siga, pero casi be ho asseguro. Un de 'ls llochs en que dona mes senyals de existir aqueixa plaga es en los terrenos coneguts de tot lo poble per Tapiolas, ahont existeixen un regular número de vinyas, y allá ahont una regular part del poble acudeix á escampar lo seu suhor, després d' haverlo garbellat per los poros de sos fronts, á fi y efecte d' arreplegar unas cuantas cargas de ví, ja per lo seu gasto ja per amortisar, tots, ó part de 'ls deutes que indispensablement ha de fer un pobre jornalero.

Y no es aquet, respectable Director, lo motiu que m' obliga á molestarlo; es tambe per parlarli de la plaga que 'ns amenassa acabar ab la cullita del suro; de la plaga anomenada per los Salmantins, lagarta, y descrita per lo Sr. García Maceira de Salamanca.

Mes jo que he tingut ocasió de examinar dita obra y comparar las descripciones y los grabats de la mateixa ab alguns exemplars de la *cuca* com vulgarment l' anomeném aqui, hi he notat certas distincions que ab mes ó menos extensió explicaré.

La *Liparis dispar*, anomenada vulgarment *Lagarta* per los Salmantins, en son estat d' oruga es molt semblant ab la nostra en conjunt, però detelladament no tant. Los caràcters que distingeixen aquella de la nostra no 'ls descriuré tota vegada que no 'ls he pogut estudiar suficientment á causa de 'ls escassos exemplars que de dita *cuca* existeixen (ó si existeixen no 's trovan.) ¡Tant de

bó no se 'n trovesen en cap estat! En son estat de papallona, la *Liparis Salmantina* es d' un color rogench en tota la part superior de 'ls anells abdominals y arranquem de las alas, la nostra es blanca cendrosa. Lo mascle Salmantí es mes petit que 'l nostre, acabant aquell l' extrem de 'ls anells abdominals ab una secció vertical, y los nostres acaban en punta.

Lo *calosoma sicophanta* es lo nostre igual al Salamantí.

Lo *indagator*, lo *inquisitor*, al igual que la *tachina larvarum* no he pogut conseguirne cap exemplar á pesar de 'ls molts esforços.

Deu me guart que ara se cregués ningú que ab aixó jo vulla dir que la plaga Salmantina no es la nostra. ¡Cal res de aixó vull dir. Tots sabém que la temperatura fa d' una familia igual en rassa diferencias de colór, gènit, estatura y fins modo de viure.

Lo Sr. Maceira ha fet un estudi magnífich, veritat, pero ¿y la consecuencia? A mi 'm deixa ab lo dubte de si las consecuencias de la plaga serán de tal ó qual naturalesa; mes jo de mi se dir que encara que 'ls autors de semblant mal sigan ó no de la mateixa familia no vull dubtar que las consecuencias serán fatals, com ja ho son per alguns propietaris de Sta. Seculina, Montnegre, Sant Iscle y Olzinellas.—JOSEPH PRADELL Y VILA.

Bando plausible.

Cumplint ab la promesa feta en lo número anterior, transcribim íntegro y á continuació lo bando que 'l Sr. Adell, Alcalde de la Vila d' Ulldecona, ha publicat,

pera que serveixi d' exemple y estímul pera 'ls demés á quins puga interessar.

Faig assaber: resultant de las noticias que per diferents conductes autorisats ha tingut aquesta Alcaldía, que 'ls vins procedents d' aquesta tan important zona vitícola fa quatre anys obtenian en sa venda, tant en la Península com en l' extranger, preus de bastanta consideració donchs tenian adquirida justa fama y renom, debut sens dubte á que allavors no usaban los culliters pera sa elaboració materias extranyas pera rellevar ó donar color artificialment al ví; y com se vulla que desde aquella fetxa lo ví que porta 'l nom d' aquesta vila es vist y considerat en diferents mercats com sospitós ó adulterat, per lo que las transaccions se verifícan ab bastanta lentitut y no desprovehidas de sérios perills de grans responsabilitats.

Ab lo fi de remediari, donchs, semblants perjudicis de tan considerable trascendencia, no solament al comers de bona fé, sino als mateixos culliters, que son los primers en vendre son líquit, y per lo tant, los que avans haurian de ressentirse per las dificultats en efectuar la fácil venda de son producte, per careixer aquet de las condicions indispensables de sanitat, tan convenients, que, avuy mes que avans, es d' absoluta necessitat no prescindir de tan útil requisit, en rahó á la depreciació que lo vi ha suferit en primer lloch, per las consideracions avans indicadas, y además per la competencia que 'ns fan als vins espanyols, no solament los vins d' Italia, sino los de Alger, y la major producció que en Espanya mateix observém progressivament debut al gran número de novas plantacions de vinyats verificadas en aquestos ultims anys.

Per tan fundadas rahons, aquesta Alcaldía no ha vacilat un moment en cridar vostre atenció en tan interessant assumpto, y á la vegada creu convenient y d' imprescindible necessitat, pera restablir la fama que la marca del vi d' Ulledecona tan justament havia adquirit, dictar las disposiciones següents:

1.er Se recomana als culliters de vins la netedat absoluta dels envasos ó eynas que usan pera la colocació de sos vins no bastant pera aixó los medis mes expeditos y usuals del rentat interior de las botas, sino que en molts casos es de precisió cremarlos interiorment després de desfonats, rascarlos bé y després donarlosli

abundants rentadas d' aygua pura; sols aixís se podrà evitar que 'ls vins en la cullita actual y vinentas desmereixin las classes, presentant mals gustos, que solen procedir ja del mal cuydado en la conservació dels envasos, ja de la retenció de materias colorants artificials nocivas á la salut, que per un mal entés egoisme, alguns culliters sens dubte usaren pera millorar lo color de sos vins en anys anteriors, quals sustancias estranyas se trovan encara en part adheridas en la cara interior de dits vasos.

2 on S' ordenará que en todas las vendas que de dit líquit fassin los propietaris-culliters del mateix, que per un agent de mia autoritat se prengan mostrats dels vins que se mesurin y extreguin dels depósitos y cellers, quals mostrats se lacrarán y rotularán en sas respectivas ampollas, que 's depositarán en la oficina de la Alcaldía, en numeració correlativa ab son corresponent lletrero, portant ademés un llibre-registre, ab espresió de la fetxa, noms y apellidos del comprador y venedor; ditas mostrats farán proba pera 'l cas de que algun dels vins venuts resultés falsificat ab materias nocivas á la salut pública, y sufriran en son cas sos autors lo càstich que imposa 'l Còdich penal y demés disposicions vigents en la matèria.

Tot lo que poso en coneixement de mos administrats pera son estricte compliment y demés efectes consegüents.

Ulldecona 3 de Setembre de 1887.—RAMON ADELL.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Fruyts de la terra.—Tots los fruyts de la terra están sufrint gran depreciació, però un dels mes perjudicats aquest any es la cullita de las cebas, segons diuhen de Valencia. Havía crescut bastant la demanda d' aquesta hortalissa pera l' extranjer y ab ella ha crescut la producció mes de lo necessari, y han baixat tant los preus, que aquestos dias s' ha vist en pobles de la horta valenciana ahont sols se paga á vint céntims la arroba. Aixís es que en alguns camps las cebas están abandonadas, y en los camins se n' hi veuhen pilas.

La vencedora.—En lo vapor-correu «Isla de Cebú» que fa

pochs dias va sortir de nostre port en direcció á las Antillas, los senyors Romano y Prieto embarcaren pera Mexich una máquina denominada «La Vencedora», pera desfibrar plantas textils, que dits industrials han construhit en aquesta capital y de quals probas donaren compte á nostres lectors en época oportuna.

Després de moltes probas y travalls, los senyors Prieto germans, han conseguit inventar la espresada máquina, de la qual temps enrera se n' enviá un modelo á la Escola de Agricultura de Mexich, á qual nació ve destinada la ultimament citada, la que figurará en lo certámen que s' ha de celebrar en Mérida de Yucatan. En la referida Exposició, lo govern d' aquell pays adjudicará un premi de 100,000 pessetas á la máquina que reuneixi millors condicions pera desfibrar lo *henequen*, qual operació va efectuarse fa alguns dias en los tallers dels senyors Puig y Negre, en lo carrer de Calabria d' aquesta ciutat.

Lo senzill mecanisme de la máquina se compon de dos corrons, duas rodas rascadoras ab sos ganivets y una roda de major diámetre, que neteja complertament la planta, després d' haver sigut aixafada. Per medi d' un joch de cadenas se practican ab presisió y rapidesa las demás operaciós necessarias, calculantse que en 10 horas de feyna se pot produhir de 700 á 800 kilograms de fibra neta sense que la pérdua de material útil arribi á un 10 per 100.

Plagas y calamitats.—Diuhén de Rubí que la població no sols sofreix las consecuencias de la escassetat de feynas en las fábricas fabrils, las del mildiu y de la falsificació dels vins, sino que una nova y terrible calamitat la afligeix desde ara, la filoxera, qual existencia en aquella comarca ha sigut declarada oficialmente.

Essent la vinya la principal riqueza d' aquell terme y de sos colindants, excusat es dir la impresió que en tots los habitants ha causat la nova plaga. contra la que hi ha que lluytar sense auxili estrany, porque lo govern espanyol no defensa com altres la producció nacional.